

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора
Тищенко Валерії Олексіївни на дисертаційну роботу

Євтушенко Олександра Витальовича

«Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
017 – Фізична культура і спорт (галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка)

Актуальність обраної теми. Сучасний рівень розвитку греко-римської боротьби висуває високі вимоги до якісної підготовки борців у дитячо-юнацьких спортивних школах на всіх етапах багаторічного удосконалення. Етап попередньої базової підготовки займає провідне місце для збільшення функціональних резервів організму та розширення адаптаційних можливостей спортсменів.

Постійно зростаюча конкуренція у борців греко-римського стилю свідчить про необхідність розробки нових засобів і методик спортивного тренування, які б максимально відповідали вимогам, визначеним специфікою єдиноборств. При цьому гостро постає питання про вдосконалення фізичної і функціональної підготовленості, які визначають успіх змагальної діяльності в цілому.

Враховуючи зазначене вище, слід вказати на своєчасність і актуальність наукового дослідження Євтушенко Олександра Виталійовича.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» «Теоретико-методичні засади підготовки фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності з різними групами населення» на 2019–2023 рр. (затверджено рішенням вченої ради від 27 грудня 2018 року, протокол № 5).

Роль автора, як співвиконавця теми, полягає у розробленні та науково-методичному обґрунтуванні структури та змісту фізичної і функціональної

підготовки борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки, аналізі та узагальненні теоретичних й емпіричних даних.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність забезпечується адекватністю методів наукового дослідження; глибокому аналізі сучасних джерел (228 найменувань), репрезентативною вибіркою досліджуваних борців.

Обґрунтованість отриманих результатів базується на вірному методичному підході, використанні сучасних інформативних методів дослідження, залученні відповідних методів математичної статистики та ретельному аналізі фактичного матеріалу з достатньою для вірогідних висновків кількістю спостережень.

Отже, вище наведене дозволяє вважати отримані наукові положення та висновки обґрунтованими і вірогідними.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертантом уперше: обґрунтовано структуру та зміст експериментальної програми вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки, яка враховує індивідуальні можливості спортсменів; розроблено компоненти фізичного навантаження з урахуванням рівня фізичної працездатності борців греко-римського стилю в межах загально-підготовчого та спеціально-підготовчого етапів підготовчого періоду піврічного циклу підготовки; розроблено комплексну програму відновлювальних заходів, яка поєднує гідропроцедури, ручний відновний масаж та елементи йоги, що сприяє підвищенню ефективності тренувального процесу борців греко-римського стилю у підготовчому періоді.

Крім того, доповнено та розширено дані щодо побудови тренувального процесу борців греко-римського стилю у підготовчому періоді на етапі попередньої базової підготовки.

Також набули подальшого розвитку напрями застосування засобів силової підготовки борців греко-римського стилю для поліпшення фізичної та

функціональної підготовленості у підготовчому періоді на етапі попередньої базової підготовки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні та експериментальній апробації програми удосконалення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки. Розроблена експериментальна програма впроваджена в практику роботи закладів вищої освіти.

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертаційна робота має логічну структуру, що відповідає вимогам, та складається з анотації (українською та англійською мовами), списку публікацій здобувача за темою дисертації, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Дисертація написана на 214 сторінках друкованого тексту, список використаних джерел 228 найменувань, з них 42 – латиницею. Робота включає 21 таблицю та 16 рисунків.

У вступі обґрунтовано актуальність дисертаційної роботи, зв'язок роботи з науковими програмами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, представлено методологію дослідження, наукову новизну і практичну значимість роботи, відображено особистий внесок автора, наведено дані про апробацію роботи та впровадження отриманих результатів у практику, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи.

У першому розділі «Сучасний стан проблеми фізичної та функціональної підготовки борців греко-римського стилю» подано проблемне поле фізичної підготовки борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки. Автором показано, що сучасний рівень розвитку греко-римської боротьби висуває високі вимоги до якісної підготовки борців та призводить до інтенсифікації їх тренувального процесу.

Аналіз наукових досліджень з питань розвитку фізичної підготовленості борців греко-римського стилю показав, що останнім часом увагу фахівців у сфері спорту спрямовано на вивчення та підбір найбільш ефективних засобів та методів фізичної підготовки, які висувають підвищені вимоги до функціональних систем організму спортсмена, можливостями яких і визначається успіх змагальної діяльності.

Здобувачем з'ясовано, що етап попередньої базової підготовки є фундаментом для збільшення функціональних резервів організму борців греко-римського стилю та розширення їх адаптаційних можливостей. Фізична і функціональна підготовка є важливими складовими етапу попередньої базової підготовки, а програма їх удосконалення у греко-римській боротьбі є актуальним науково-практичним завданням сучасного спорту.

У дисертації детально проаналізовано роботи відомих вітчизняних і зарубіжних вчених. Їхнє глибоке вивчення й аналіз дозволили автору роботи досягти такого рівня наукових узагальнень, який носить об'єктивний характер. Цінну складову частину роботи становить ретельно підібрана до дисертаційної роботи бібліографія.

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** для реалізації поставлених у дисертаційній роботі мети і завдань автор охарактеризував комплекс взаємообумовлених методів дослідження, таких як: теоретичний аналіз, порівняння, індукція, дедукція, систематизація та узагальнення спеціальної наукової літератури та інформаційних ресурсів мережі Інтернет; педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; реографія; комп'ютерна спірографія; оцінювання анаеробної працездатності за тестом Вінгейта та фізичної працездатності за тестом PWC₁₇₀; розрахунок індексу Кердо; індексу Скібінські; динамометрія кисті; педагогічне тестування для визначення рівня фізичної та спеціальної підготовленості; методи математичної статистики.

Організація дослідження була побудована у три етапи, на кожному з яких послідовно розв'язувалися поставлені наукові завдання. Загалом у дослідженнях брали участь 46 борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки, які займалися в КДЮСШ «Спартак» та КДЮСШ № 16 м. Одеса.

У третьому розділі «Фізична та функціональна підготовленість борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки» у результаті проведених досліджень здобувачем встановлено, що досліджувані показники всіх спортсменів знаходилися дещо нижче норми для даного етапу підготовки згідно критеріїв оцінки навчальної програми. Також автором подано результати досліджень показників анаеробної та аеробної працездатності, функціональному стану кардіореспіраторної та вегетативної системи, а також загальної та спеціальної фізичної підготовки, що стало підставою для розробки експериментальної програми.

Результати проведеного констатувального експерименту засвідчили, що показники фізичної працездатності та анаеробної потужності борців знаходились в межах середнього рівня. Водночас, за результатами їхньої функціональної підготовленості виявлена різна структура активності адаптивних систем організму.

Отримані дані засвідчили необхідність вдосконалення як загальних, так і спеціальних здібностей борців, а також включення засобів нормалізації вегетативного тону в програму удосконалення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки.

У четвертому розділі «Експериментальна програма удосконалення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю» представлено експериментальну програму поліпшення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки.

Отримані результати формувального експерименту засвідчили, що застосування розробленої програми у підготовчому періоді на етапі попередньої базової підготовки борців греко-римського стилю сприяло суттєвому підвищенню їх загальної та спеціальної фізичної, функціональної підготовленості порівняно з борцями, які займалися за традиційною програмою підготовки.

Окрім цього, автором було запропоновано застосування в експериментальній програмі відновлювальних заходів з урахуванням спрямованості попереднього фізичного навантаження, що дозволяло цілеспрямовано впливати на механізми термінової та довготривалої адаптації, що збільшувало адаптивні можливості організму борця греко-римського стилю та потенційно зменшувало перенапруження та можливість отримати травму.

Розроблена експериментальна програма поліпшення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю з акцентованим застосуванням засобів кросфіту є досить перспективним напрямом у вирішенні проблеми підвищення ефективності підготовки цього контингенту спортсменів, про що свідчать результати, отримані на формувальному етапі педагогічного дослідження.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» представлено аналіз та узагальнення результатів дослідження. На підставі цього, сформульовано наукові положення, що є новими даними, а також ті, які доповнюють та підтверджують існуючі результати досліджень інших авторів.

На основі виконання поставлених у роботі завдань і отриманих результатів, автором сформульовано висновки, які узгоджуються з даними, наведеними в основних розділах роботи, та дозволяють судити про ступінь виконання поставлених завдань для досягнення мети роботи.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 6

наукових праць, з яких 4 статті – у спеціалізованих фахових виданнях України, що індексуються в міжнародних наукометричних базах, 2 праці – апробаційного характеру. У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності, робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела.

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. Дисертаційне дослідження виконано на належному науковому рівні, проте окремі положення мають дискусійний характер і потребують корекції або уточнень. У контексті викладеного вище, доцільно зробити такі зауваження та пропозиції:

1. На наш погляд, доцільним було б перенесення вправ, представлених в експериментальній програмі, в додатки для уникнення перенавантаження тексту.

2. Вважаємо доречним уніфікувати в дисертаційній роботі застосування «Wingate-тест» та його перекладу як тест «Вінгейта».

3. Окремі положення висновків до розділів мають ознаки анотацій та констатації отриманих результатів.

4. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

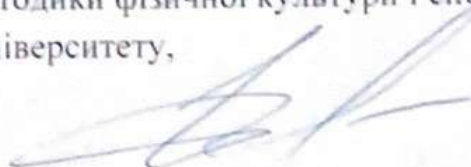
Висловлені дискусійні питання, зауваження та недоліки принципово не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, не знижують її наукового значення та практичної цінності.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Євтушенко О. В. «Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості борців греко-римського стилю на етапі попередньої базової підготовки», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується новим підходом і практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової

спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Євтушенко Олександр Витальович заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
професор кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету,
Заслужений тренер України

В.О. Тищенко

Підпис Тищенко В.О. засвідчую,
проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету,
доктор історичних наук, професор

Г.М. Васильчук